

AMELAND EN DE TOEKOMST



Boer Beijaard en de superaardappeltjes

Boer Beijaard en de zandaardappels, een Amelander product.

Hij zegt: "Haal het eten maar zo dichtbij mogelijk bij de boer en de tuinder."

De moeder van Tim en Tamara houdt van biologisch en gezond. Daarom gaat ze als ze op zaterdag op Ameland is naar boer Beijaard, want dan is zijn winkel open. Ze koopt daar biologische groente en aardappels. Bovendien is ze dol op lams- en rundvlees van de zoute weide van het Oerd en dat heeft boer Beijaard ook te koop. Bij boer Appelman koopt ze lekkere Amelander yoghurt en dan heeft ze alles lekker vers en echt van Ameland.



Nieuwe aardappeltjes? Zijn die er al?

Nu heeft ze zin in nieuwe aardappeltjes. Als ze boer Martijn Beijaard daar naar vraagt, begint hij te lachen. "Maar mevrouw", lacht hij, "we hebben ze nog maar pas gepoot." "Hoe lang moet ik dan nog wachten voor de nieuwe aardappeltjes er zijn?" vraagt ze. "Waarschijnlijk wordt dat eind juni", vertelt hij. "Wilt u misschien straks eens even kijken bij het aardappelveld?" Natuurlijk wil ze dat en ze haalt Tim en Tamara op, om na sluitingstijd van de winkel met haar mee te gaan. Het aardappelveld ligt niet ver van het huis van boer Beijaard. Als ze aan komen lopen is hij met de tractor en machine nog bezig onkruid te wieden. Hij springt van de tractor om uit te leggen hoe je aardappels teelt.

Aardappels poot je in rijen

"Je kunt aardappels het best in rijen poten. Ik maak voor de moederaardappeltjes een ondiepe geul van zo'n 7 tot 10 centimeter. De pootaardappeltjes of poters noem je die. Als de aardappeltjes boven de grond komen, gaan we ze bedekken. De bulten die dan ontstaan noemen we ruggen. Het onkruid en de aarde, die ik net gewied heb, komen

boven op de aardappelplantjes en daardoor worden de ruggen steeds hoger. De kleine aardappelplantjes worden daardoor beschermd tegen nachtvorst, de kleine aardappeltjes groeien beter.” Martijn laat op zijn tablet zien hoe onder de ruggen van zand de aardappelstengels met daaraan de knolletjes eerst heel klein zijn. Maar dan beginnen ze te groeien en krijgen ze die grappige vormen van een aardappel. In vier afbeeldingen zie je hoe ze steeds wat groter worden. Tot ze zover zijn dat ze gerooid kunnen worden. En dat is voor de frieslanders, die Martijn Beijaard verbouwt, ongeveer 100 dagen later.



Het weer is erg belangrijk voor de groei.

Martijn Beijaard vertelt: “Om een goede oogst te krijgen moet je niet al teveel regen hebben. Als aardappels drie dagen onder water staan gaan ze rotten en kun je ze niet meer eten. Maar de Amelandse zandgrond is heel geschikt! En wij hebben nog eens land dat hoog ligt. Natuurlijk moet je zorgen dat teveel regenwater goed weg kan. Dat noem je een goede afwatering. Daar heb ik wel voor gezorgd. En op Ameland hebben we ook heel veel zon, echt mooi weer voor aardappels.”

Vroege aardappels.

Boer Beijaard verbouwt vroege aardappeltjes. Je kunt ze als de zomer begint, op 21 juni, al eten. De moeder van Tim en Tamara vraagt zich af of ze kan komen helpen als de eerste aardappels uit de grond komen. “Graag”, lacht Martijn. “De vroege aardappeltjes hebben maar een heel dun schilletje. Dat kun je snel beschadigen. Daarom werk ik met een kleine machine om de aardappeltjes los van de grond te krijgen en daarna rapen we ze op met de hand. Net als bij een mens krijgt een aardappel blauwe plekken als je hem stoot. Zo’n blauwe plek kun je wel eten, maar mensen snijden die er liever af. Daarom rapen we voorzichtig. Dus als jullie dan willen komen helpen, zou ik dat fantastisch vinden.”

Opa Sippelaar en de Amelander aardappels.

Als Tim en Tamara 's avonds bij opa Sippelaar aankomen, is die in de tuin bezig. "O ja", herinnert Tamara zich, "opa heeft ook altijd aardappels in de tuin." En inderdaad, opa is bezig aardappels te poten in mooie rijtjes. Welke soort zou hij verbouwen? "Irenes", vertelt opa. "Dan zijn ze in de zomer nog niet klaar", denkt Tim hardop. "Toch wel", vertelt opa. "In augustus kan ik ze oogsten en lang goed houden. Weten jullie trouwens dat er vroeger een Amelander aardappelsoort was? Toen ik op de lagere school zat, vertelde meester erover. We hadden schooltuintjes, maar toen was de Amelander aardappelsoort al 'veredeld', gekruist met andere aardappelsoorten en daardoor beter bestand tegen ziektes." "Toch jammer", vindt Tamara. "Dan zou boer Martijn Beijgaard nu 'amelanders' kunnen telen in plaats van 'frieslanders'. Dan zouden nog meer aardappels gekocht worden, denk je niet opa? Echte amelanders van de zandgrond?"

Eilanders met honger.

Opa Sippelaar kijkt ernstig. "Nu hebben we van alles in de winkel", zegt hij. "Maar vroeger werd alles hier op het eiland verbouwd. Weten jullie dat de Amelanders vroeger vooral in de duinvalleien hun tuinen hadden? Die zandgrond was arm, dus ploegden de Amelanders mossels van het wad als voeding in de grond, zodat ze een hogere opbrengst aan aardappels zouden hebben. En in Ierland ontstond er een enorme hongersnood toen de aardappels besmet waren met een ziekte. Een miljoen mensen gingen dood en nog eens een miljoen emigreerden naar Amerika. Alleen de mensen, die dichtbij zee leefden en mosselen, kreeften, oesters en zeewier uit de zee konden halen, overleefden. Op Ameland gingen wij als schoolkinderen naar het strand om coloradokevers te vangen. Die spoelden soms aan op het strand en sommigen leefden nog. Zij leven van de groene bladeren van de aardappels. Ze kunnen een complete oogst vernietigen. Kunnen jullie begrijpen hoe belangrijk de aardappel vroeger was? Een goede oogst was een verschil tussen leven en dood."

